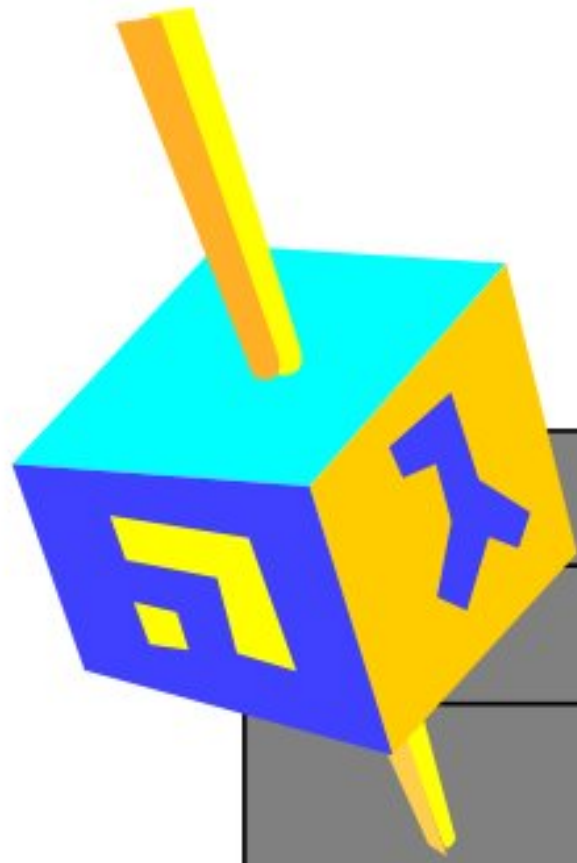

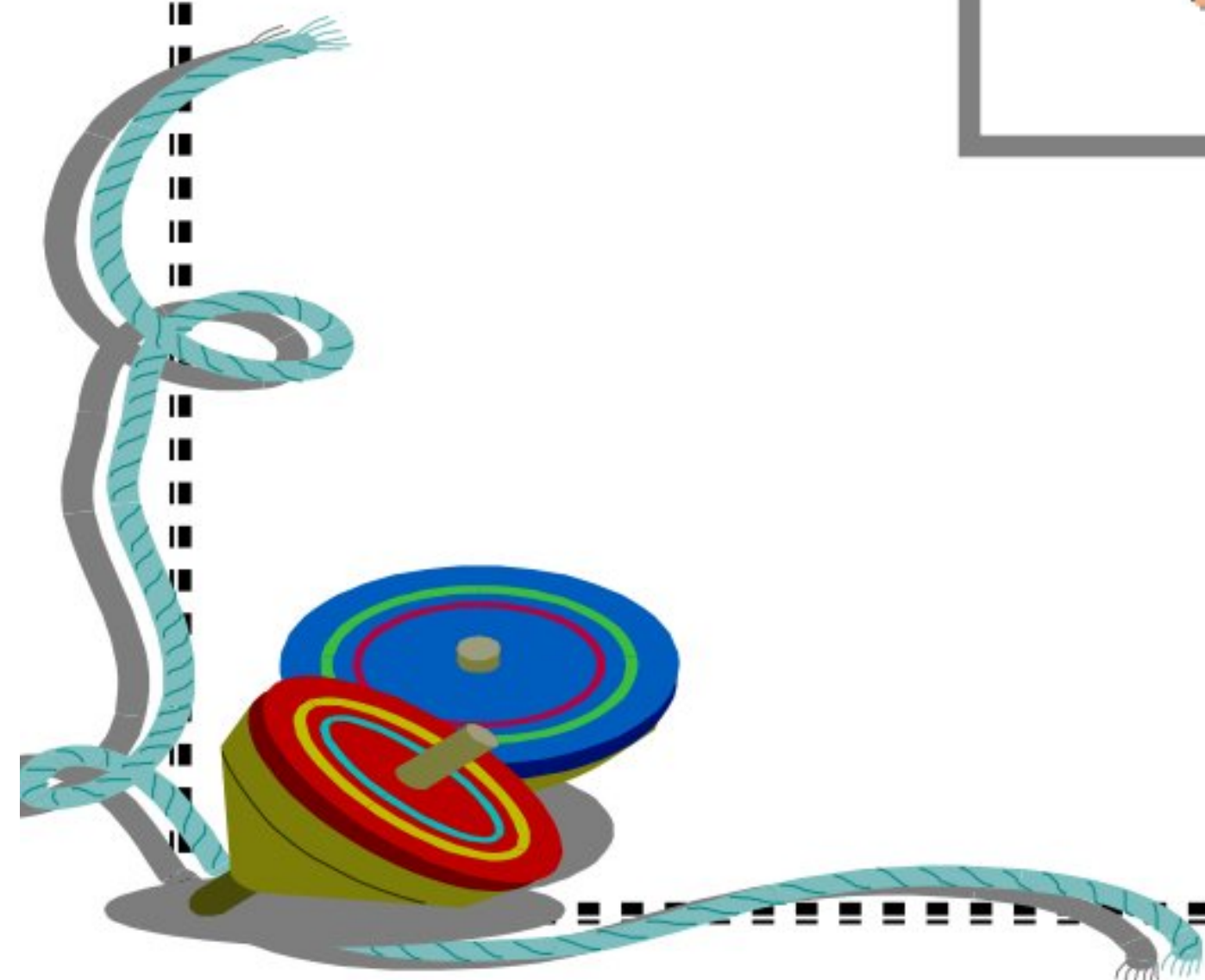
בס"ד

חוברת לימוד ועבודה לחג החנוכה

כתה ב'

דברי פתיחה

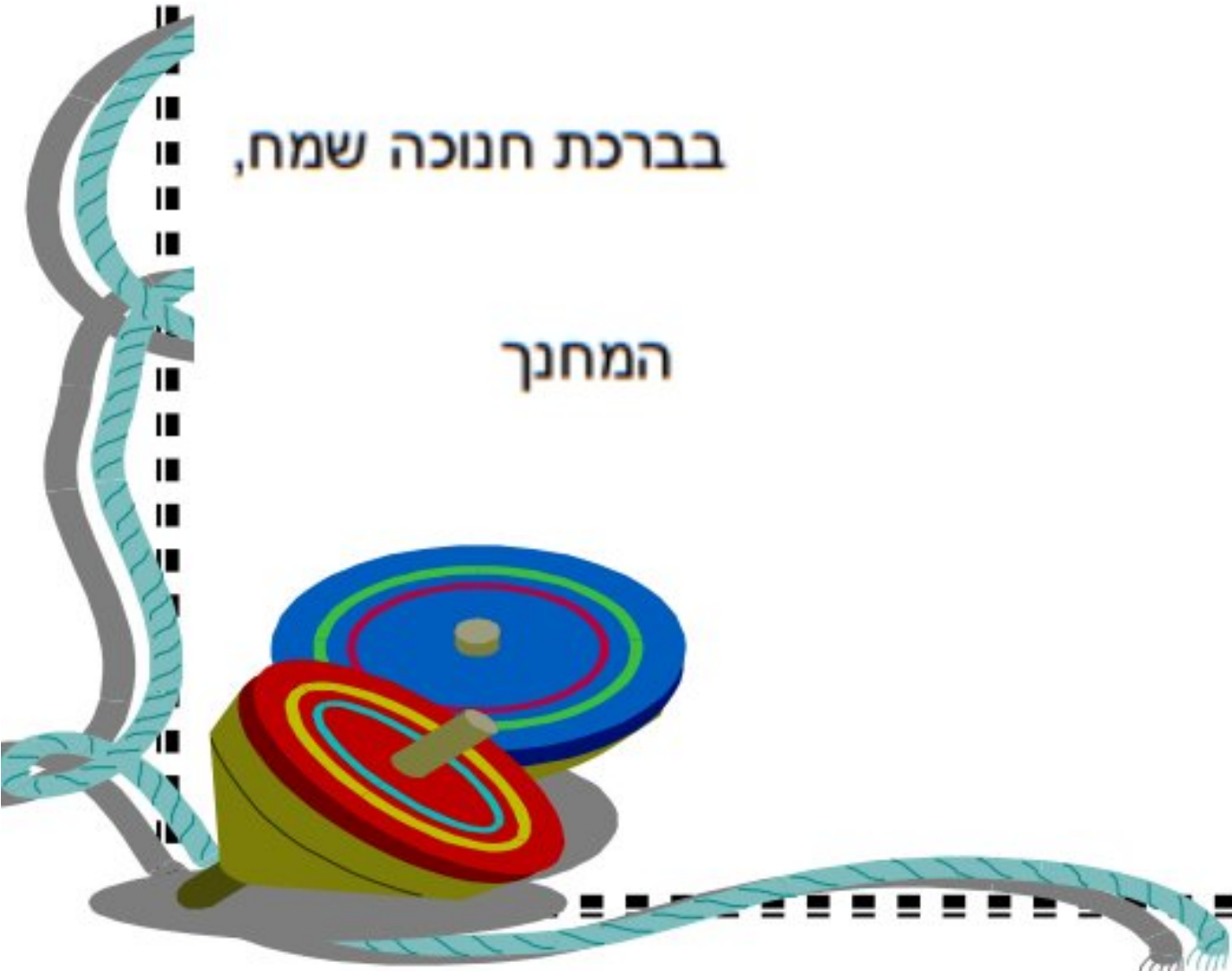
תלמידי היקרים,

בחנוכה אנו מודים לקב"ה על שני ניסים, נס פח השמן ונס ההצלה של המכבים מול היוונים "רבים ביד מעטים". לכאורה יש הבדל בין שני הניסים, הניצחון של המכבים מול היוונים זהו ניצחון על פי דרך הטבע, שפעלו על ידי הגוף והכוח. ואילו נס פח השמן, הוא נס שאינו תלוי בגוף, אלא הקב"ה עשה נס גלוי שהשמן הספיק לשמונה ימים. אבל באמת גם הניצחון של המכבים מול היוונים הוא נס שהקב"ה עשה, כי בלי התערבות של הקב"ה לא הייתה למכבים אפשרות לנצח! שהרי היו עשרות אנשים מול מאות ואלפי יוונים שרצו להרוג אותם ובאופן טבעי לא יכלו לנצח במלחמה. אם כן אנחנו רואים ששני הניסים שנעשו לעם ישראל בחנוכה הם ניסים שלא על פי דרך הטבע.

תלמידים יקרים, גם אנחנו צריכים ללמוד מניסי החנוכה שאפילו שאנחנו לפעמים נמצאים במצב של מעטים כנגד רבים ומרגישים שאין בכוחנו להתמודד עם האתגרים הרבים העומדים לפנינו, אתגרים של השקעה בלימודים והתנהגות בדרך ארץ עם הרבנים ועם החברים. אסור לנו לשכוח שאם רק נרצה ונשתדל הקב"ה יעשה עם כל אחד ואחד מאתנו נס, ונצליח להתגבר כנגד כל הקשיים. ותמיד תמיד נחפש את פח השמן הקטן שנמצא בכל אחד ואחד מאתנו, והקב"ה יעזור לנו שפח השמן שבתוכנו ידלק בנו ויאיר למרחקים!

בברכת חנוכה שמח,

המחנך

חנוכה

**אנטיוכוס הרשע כבש את ארץ ישראל ורצה להשליט את
מנהגי היוונים על עם ישראל ולעקור מהם את קיום התורה
והמצוות.**

הגזרות שגזר אנטיוכוס על עם ישראל:

שבת - לא לשמור שבת

מילה - לא למול את הבנים

חדש - אין לבית דין לקדש החודש

תורה - לא ללמוד תורה

בית המקדש והמנורה

ודאי יודעים אתם, ילדים! - כמה גדול ויפה היה בית מקדשינו.

היו בו כלים יקרים וקדושים מאוד, בהם היו הכהנים עושים

את עבודת הקודש - מקריבים קרבנות, מקטירים קטורת,

מנסכים יין על המזבח, ועוד הרבה עבודות קדושות וטהורות.

אחת העבודות החשובות ביותר בבית המקדש, היתה הדלקת והטבת
הנרות.

הנרות בבית המקדש דלקו במנורה גדולה ויפה, שהיתה יצוקה מזהב

טהור. במנורה היו שבעה קנים מעוטרים בכפתורים ופרחים יפים

מאוד, מעשה ידי אומן. בצידה היו שלוש מדרגות אבן - בכדי שהכהן

יוכל לעלות עליהן לסדר את הפתילות ולהדליק את המנורה - מבלי
שירים את ידו מעל

הציץ הקדושה שעל מצחו, ושבּוּ היה כתוב שם ה'.

כל בוקר מלא הכהן שמן זית זך בגביעים שבמנורה, וסידר בתוכם
פתילות מבד, ובערב היה מדליק אותם-וכך הם דלקו כל הלילה.

השמן שדלק במנורה היה שמן זית זך וטהור - שהוכן במיוחד עבור

המנורה - בכפר

להכין את

זיתים שגדלו

אחרי כן כתשו

מכל זית רק את

שנסחטה ממנו, ובשאר

השתמשו לדברים בבית

צריך להיות טהור, נזהרו

טומאה, ולכן השגיחו עליו מאוד. כשגמרו להכין את השמן העבירו

אותו מתקוע לירושלים, הדרך ארכה שמונה ימים.

ומה עשו היונים הרשעים כשנכנסו לבית המקדש?

הם שברו את שערי בית המקדש, פרצו בקירות שלו שלוש עשרה

פרצות, הכניסו את האליל הטמא שלהם לתוך ההיכל, והקריבו על

המזבח הטהור קורבנות עבור האליל הטמא. אך הם לא הסתפקו

בכך-- נוסף לכל הם שברו את הכלים היפים של בית המקדש, טמאו

את כל כדי השמן הטהור, וגנבו את המנורה הקדושה ואת שאר כלי

הזהב של המקדש.

ריחם הקב"ה על עם ישראל, והושיעם מידם, וגברו בני חשמונאי הכהנים הגדולים והרגו אותם, והעמידו מלך מן הכהנים, וחזרה מלכות ישראל. וכשגברו ישראל על אויביהם ואיבדום- בכ"ה לחודש כסליו, ונכנסו להיכל ולא מצאו שמן טהור במקדש, רק פך אחד שהיה חתום בחותמו של כהן גדול ולא היה בו להדליק אלא יום אחד בלבד ונעשה נס והדליקו ממנו נרות המערכה שמונה ימים עד שכתשו זיתים והוציאו שמן טהור ומפני זה התקינו חכמים שיהיו שמונת ימים האלו שמתחילין בכ"ה ימי שמן

ומדוע ימים אלו נקראים חנוכה?

א. כי החשמונאים הצדיקים נצחו את היוונים הרשעים בכ"ה בכסלו, ואז חנו

מאויביהם. רמז לכך חנוכה- חנו כ"ה.

ב. ועוד מפני שבימים אלו עשו חנוכת הבית לבית המקדש שהיוונים טמאוהו.

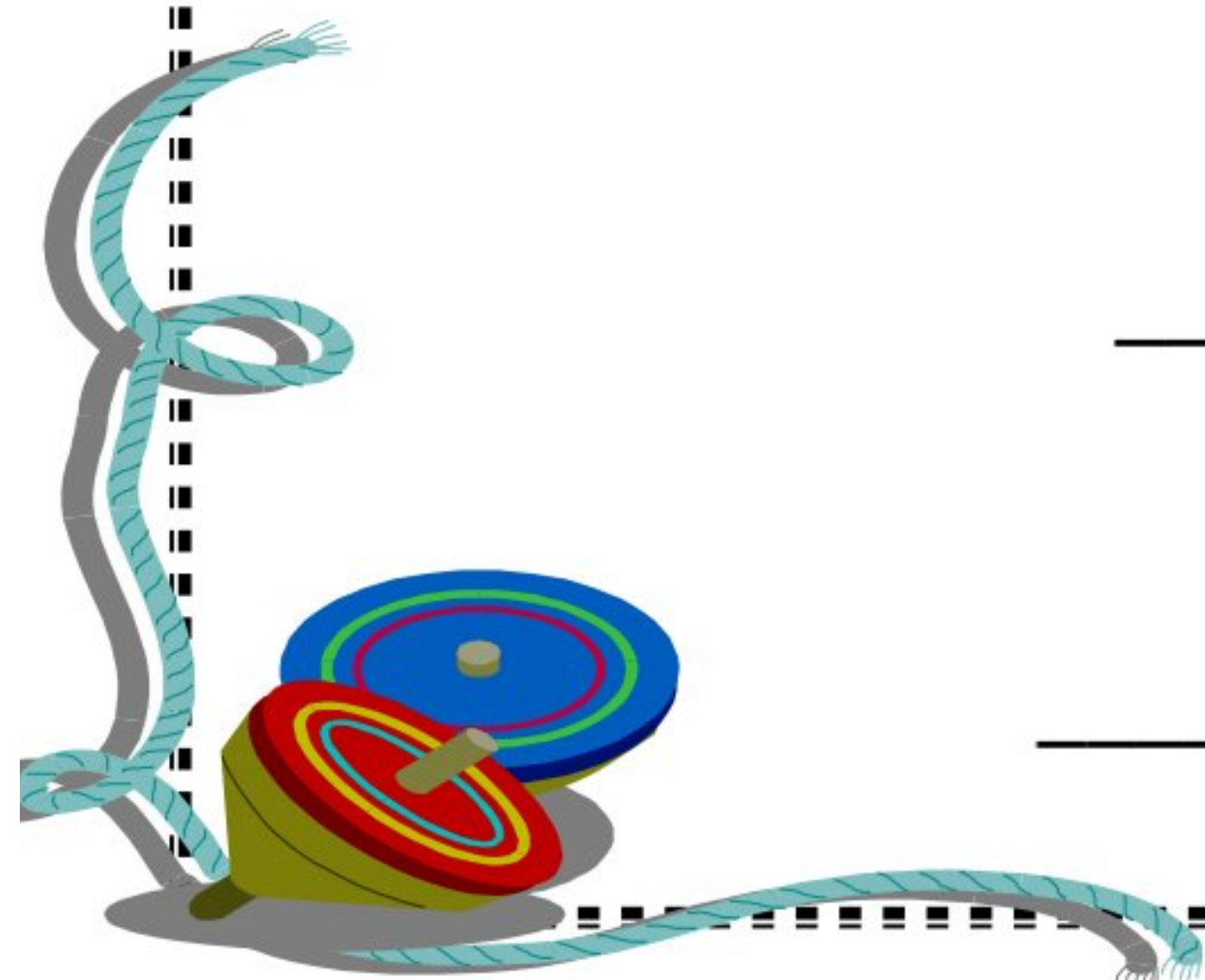
ענה תשובות:

1. עם איזו מלכות נלחמו

היהודים?

2. באיזו תקופה היה נס

חנוכה?

3. אלו גזירות גזרו על היהודים?

4. באיזה תאריך מתחיל

חנוכה?

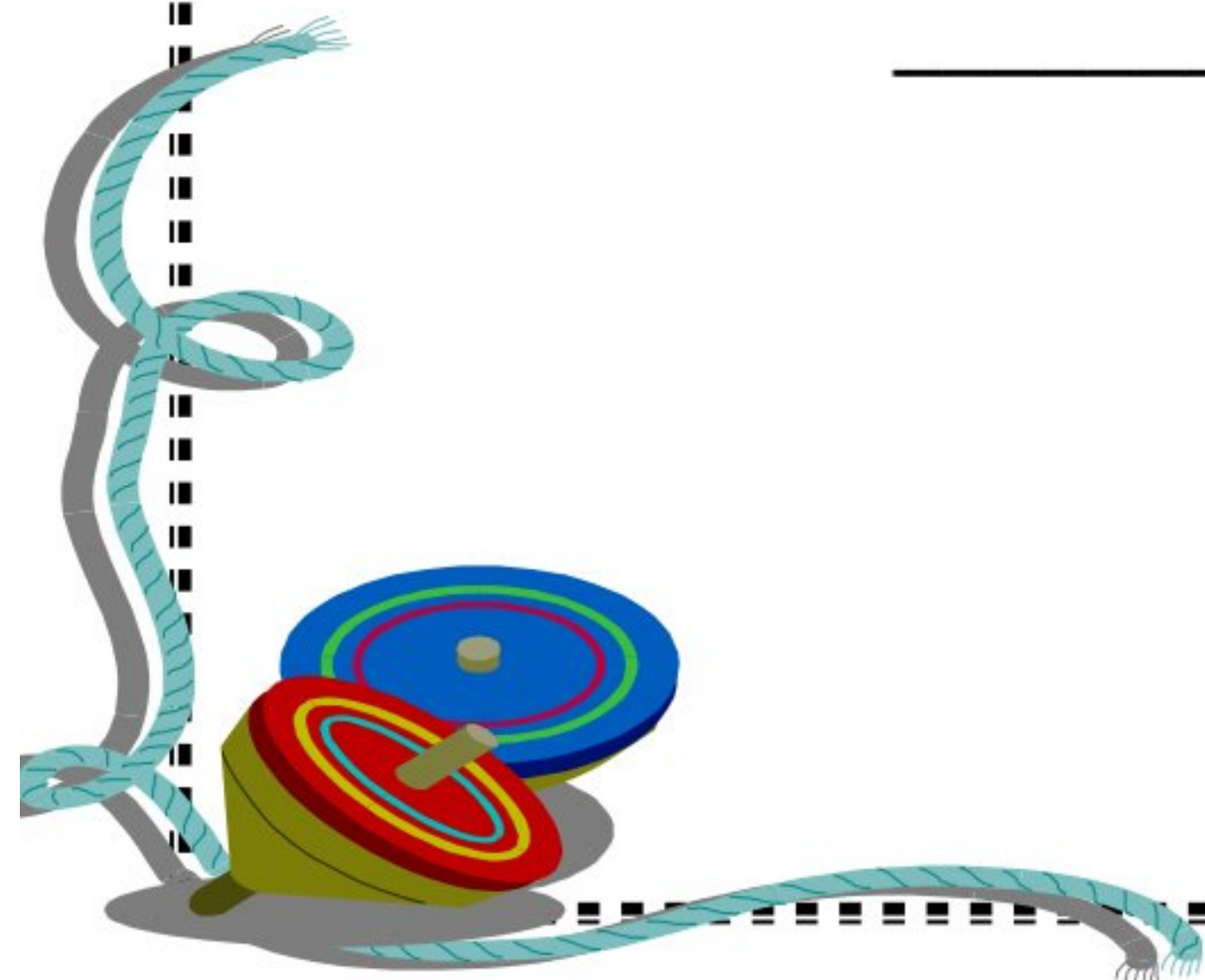
5. מדוע נקראים ימים אלו חנוכה?

א.

ב.

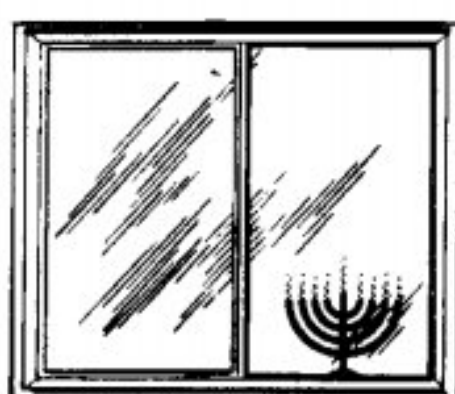
6. מדוע מדליקים נרות שמונה

ימים?

הדלקת נרות חנוכה:

"ומדליקים בימים אלו נרות בערב על פתחי הבתים בכל לילה
בשמונה הלילות להראות ולגלות הנס".

מקום ההדלקה

תקנו חכמים להניח נרות חנוכה בפתח ביתו הסמוך לרשות הרבים מבחוץ, ובצד שמאל של הפתח, מזוזה בימין ונר חנוכה משמאל, ונמצא שהוא מסובב במצוות. לא יניחם למטה מג' טפחים ולא למעלה מ' טפחים, ובדורות האחרונים יש שנהגו להניח נרות חנוכה על חלון היוצא לרשות הרבים.

וכל הדברים האלו מפני פרסומי ניסא שניכרת יותר המצווה.

במה מדליקים

מצווה מן המובחר לקחת שמן זית ופתילות מצמר גפן מפני שאורם זך והוא זכר למנורה שהדליקו בשמן זית ואם אינו מצוי יכול להשתמש גם בשמן אחר וכן מותר להדליק גם בנרות שעווה, ואינו צריך בכל לילה פתילות חדשות.

זמן הדלקת הנר

כל אחד מדליק נרות חנוכה לפי מנהג אבותיו,
יש נוהגים בזמן שקיעת החמה ויש נוהגים בזמן צאת הכוכבים.
צריך להניח שמן שידלק לכל הפחות חצי שעה לאחר צאת הכוכבים.

כיצד מדליקין

בלילה הראשון מדליקים נר אחד ומוסיפים בכל לילה נר אחד ובלילה
השמיני מדליקים שמונה נרות.
בלילה הראשון מדליקים את הנר הימני למחרת מוסיפים לידו עוד נר
ומדליקים משמאל לימין.
הנרות יהיו דולקים בשורה אחת בשווה לא אחד גבוה ואחד נמוך.
קודם שמדליקים מברכים.

סדר ההדלקה:

בלילה הראשון מברכים ג' ברכות:

- א. "ברוך...להדליק נר של חנוכה"
- ב. "ברוך...שעשה ניסים לאבותינו..."
- ג. "ברוך...שהחיינו וקיימנו והגיענו ..."
ובשאר הלילות אינו מברך שהחיינו.

נוהגים להדליק בכל יום נר נוסף על נרות חנוכה והוא הנקרא שמש
כלומר-

נר זה מותר להשתמש בו, לראות לאורו, להדליק ממנו לאחרים, ואילו נרות חנוכה אסור להשתמש לאורם, ולא מניחים את השמש באותו שורה של שאר הנרות כדי שיבדילו מיהו השמש. לאחר ההדלקה אומרים הנרות הללו ומתחילים לומר זאת לאחר שכבר הדליקו את הנר הראשון וממשיכים לומר בשעה שמדליקים את שאר הנרות.

מנהג ישראל לזמר זמירות ותשבחות לאחר הדלקת נר חנוכה.

זמן ההדלקה בערב שבת ובמוצאי שבת

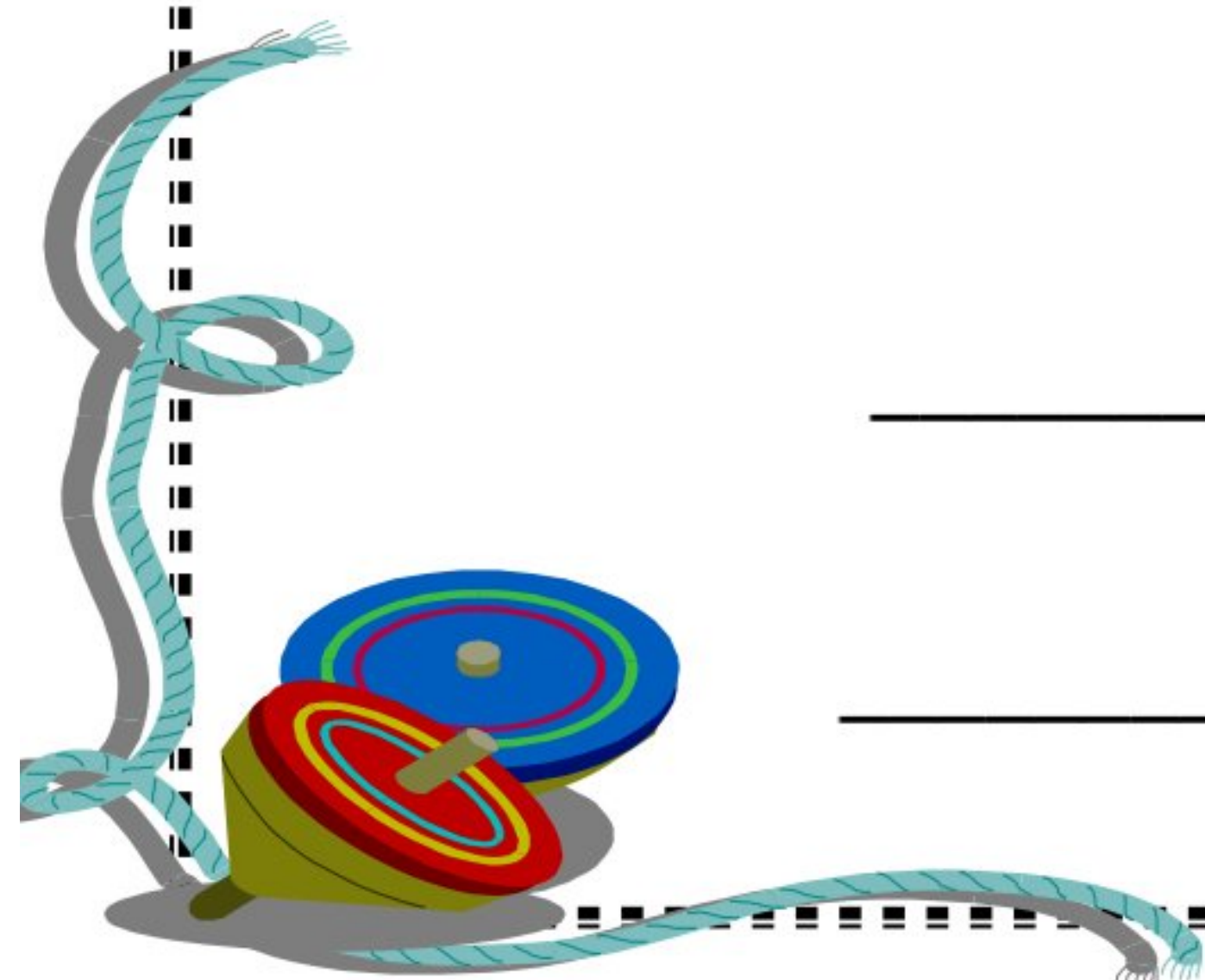
בערב שבת מדליקים קודם נרות חנוכה ואח"כ מדליקים נרות שבת, ונותנים הרבה שמן בחנוכה כדי שיוכל לדלוק חצי שעה אחרי צאת הכוכבים.

במוצאי שבת יש נוהגים קודם להדליק נרות ואח"כ להבדיל ויש נוהגים קודם להבדיל ולאחר מכן להדחיק נרות, וכל אחד יעשה כמנהג אבותיו.

ענה תשובות:

1. מדוע מדליקים נרות חנוכה לכיוון רשות הרבים?

2. באיזה צד של הפתח מדליקים את נרות החנוכה?

3. ומה

הטעם?

4. מה הטעם שראוי לקחת רק שמן זית?

א.

ב.

9. כמה נרות מדליקים: בלילה השני: _____ בלילה

החמישי: _____

10. ביום השלישי מדליקים שלוש נרות באיזה

מתחיל _____

11. פרט אלו ברכות מברכים בלילה הראשון:

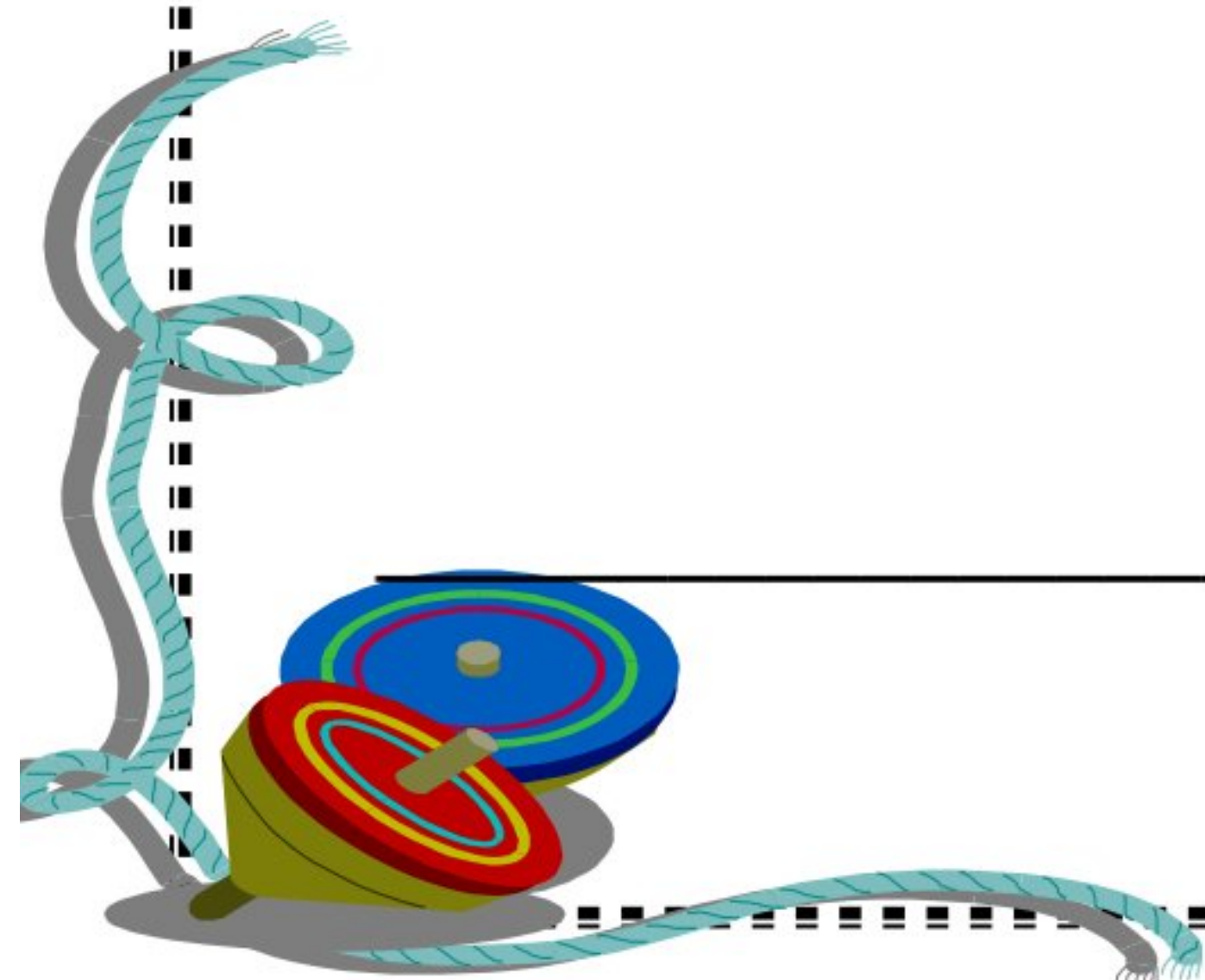
א.

ב.

ג.

12. אלו ברכות מברכים בשאר הימים?

א.

ב.

13. מדוע מדליקים נר נוסף שנקרא

שמש?

14. היכן מניחים

אותו?

בס"ד

התפילה בחנוכה

כדי להודות ולהלל להקב"ה על הניסים שעשה לנו בחנוכה,
מוסיפים תפילות מיוחדות:

📖 בתפילת שמונה עשרה ובברכת המזון מוסיפים "על הניסים".

שכח ולא אמרו בתפילה - אם נזכר קודם שאמר הטוב שמך חוזר

ומתחיל

על הניסים, לא נזכר עד שסיים את הברכה - לא חוזר.

📖 כל שמונת ימי חנוכה גומרים את ההלל לאחר תפילת שחרית.

**כל יום מימי החנוכה קוראים בתורה
בפרשת הנשיאים בפרשת נשא.**

ענה תשובות:

1. מה מוסיפים

בתפילה?

2. מה מוסיפים לאחר תפילת

שחרית?

3. האם גם מתפללין מוסף כבר"ח

ובשבת?

4. באר "גומרין את

ההלל"

בס"ד

מנהגי חנוכה

בימים אלו צריך להתחזק בלימוד התורה כי אז בטלה מלכות יוון

הרשעה שלא הרשתה ללמוד תורה.

הילדים נוהגים לשחק בסביבונים שעליהם האותיות נ.ג.ה.פ.

ראשי תיבות של **נס גדול היה פה**, כדי לחנכם שאף בשעת

משחק יש לזכור את חסדי ה' עלינו ואת הניסים שעשה.

נוהגים להרבות בצדקה בימי החנוכה.

נוהגים לאכול מאכלים מטוגנים בשמן לזכר פך השמן.

כמו"כ נוהגים לאכול מאכלי חלב וגבינה, לזכר הנס שנעשה על

ידי יהודית שהאכילה את שר הצבא של אנטיוכוס מאכלי

גבינה ולאחר שנרדם הרגה אותו.

יש נוהגים להרבות בסעודה בימים אלו כיוון שחנכו אז את

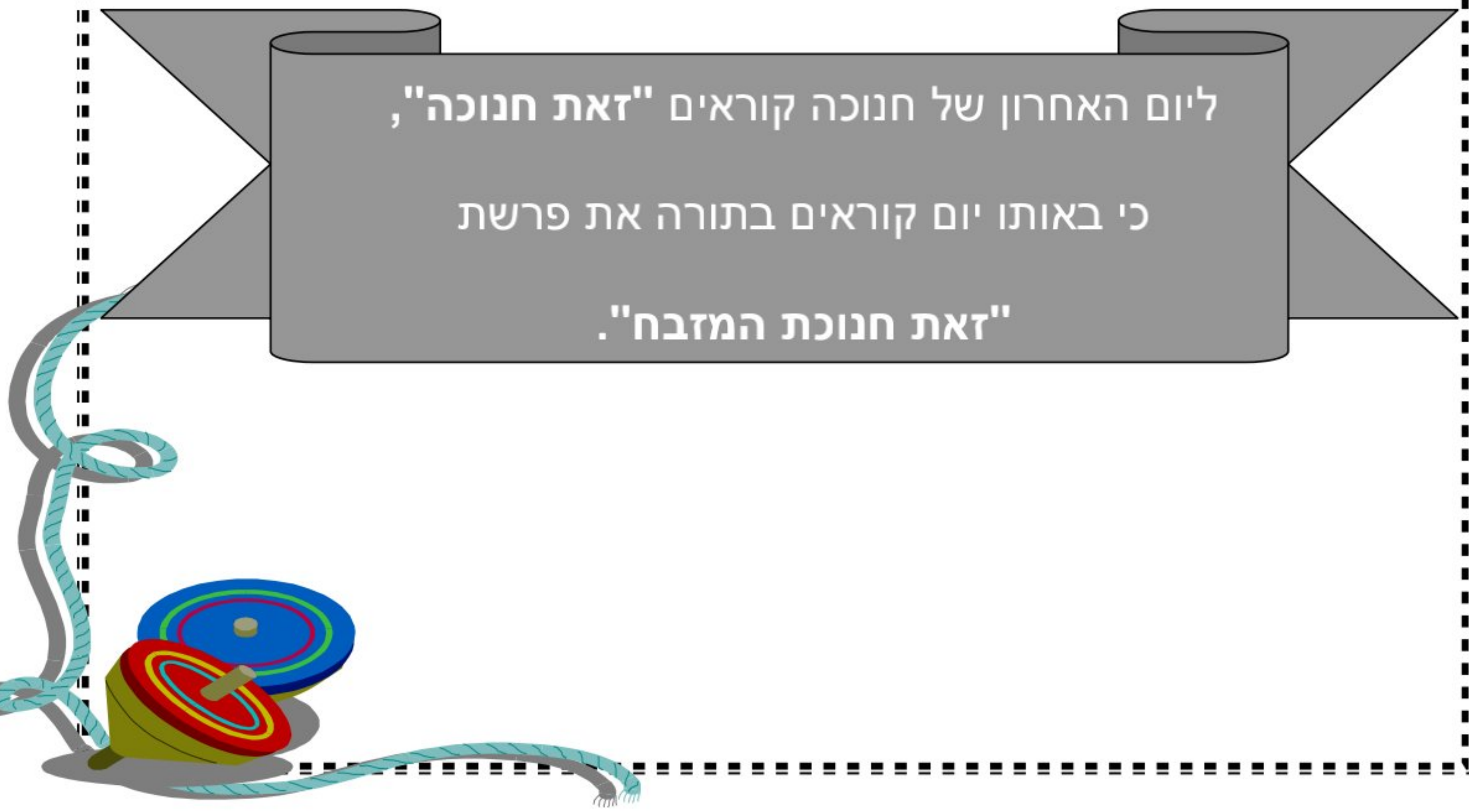
המזבח,

וכיוון שבאותם ימים נגמרה מלאכת המשכן.

ליום האחרון של חנוכה קוראים "זאת חנוכה",

כי באותו יום קוראים בתורה את פרשת

"זאת חנוכת המזבח".

מדרשי חז"ל על חנוכה

ילדי ישראל לומדים תורה

באותו זמן בו טמאו היוונים את בית המקדש, נודע לאנטיוכוס שבני ישראל שנותרו בחיים- ברחו מירושלים והם שומרים תורה ומצוות. שלח אנטיוכוס הרשע חיילים אל הנהרות ואל המדבר, כדי שיבדקו אם היהודים ממשיכים לקיים שם מצוות בסתר. אבל היהודים היו מאוד חכמים, והיוונים לא יכלו לגלות את מעשיהם. עמוק בתוך היער, למדו ילדי ישראל תורה במסירות נפש, וכדי שהיוונים לא יתפסו אותם, לקחו הם איתם סביבונים... כשראו הילדים שהחילים הרשעים מתקרבים, שיחקו הם בסביבונים. וכשהגיעו חיליו של אנטיוכוס לתוך היער, חשבו הם שהילדים באו ליער כדי לשחק, וכך ניצלו הילדים הצדיקים והרבי שלהם, מעונשו של אנטיוכוס הרשע.

מות הקדושים על שמירת השבת

כשהגיעו החיילים הרשעים של אנטיוכוס למדבר, גילו הם כאלף יהודים שהתחבאו במערה, שמרו שבת וקיימו מצוות. הביאו החיילים אתם מתיוון, כדי שישכנע את אחיו היהודים, שיפסיקו לשמור שבת, וכך הוא אומר להם: צאו מתוך המערה!!! חבל לכם להתענות כל כך בחום, ברעב ובצמא. שובו לירושלים בחזרה, וקבלו עליכם את מצוות המלך. ואם תענו לבקשתי- תוכלו לחיות חיי רווחה- מלחמם של היוונים תאכלו, מיינם תשתו, ולא יחסר לכם כל טוב"

כשסיים המתיון את דבריו, ענו לו היהודים שהיו במערה: "האם אתה לא מתבייש לדבר כך? אנחנו מוסרים את הנפש על קדושת השבת ועל שמירת המצוות, ואתה הולך בדרכי היוונים ורוצה לגרור אותנו אחריו?! האם שכחת

שבעת קבלת התורה אמרנו: "כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע" -! והוא הרי צונו על הר סיני: "ששת ימים תעבוד וביום השביעי תשבות" - טוב לנו למות ביד ה' ולא נחלל חס ושלום את יום השבת!!!"

דבריהם של היהודים הצדיקים, מאוד נגעו לליבו של המתיון, והוא החליט לחזור בתשובה שלימה! מיד הוא נכנס לתוך המערה, כדי לחיות ביחד עם אחיו היהודים ולשמור את השבת.

כשראו היוונים את מה שקרה, החליטו הם להעניש את המתיון שחזר בתשובה, ואת כל היהודים בעונש קשה ואכזרי. אך לפני כן ניסו הם שוב פעם לשכנע את היהודים שיצאו מיד מן המערה ויבואו אתם, "ואם לא תבואו אתנו נחנוק אתכם חיים".

אבל היהודים הצדיקים לא יצאו, אז הדליקו מדורה גדולה בפתח המערה, והעשן שנכנס למערה חנק את כל היושבים בה - כי בגלל קדושת השבת אף אחד לא יצא לכבות את המדורה - ואלף היהודים הצדיקים, מתו על קידוש ה'. כמובן שכולם נכנסו ישר לגן עדן, ביחד עם כל הצדיקים והטהורים.

חנה ושבעת בניה

מעשה היה באשה אחת, שהיו לא שבעה בנים יראי שמים. ויהי היום ואנטיוכוס ציוה לחיליו להביא אותה ואת בניה לפניו.

בתחילה הביאו את הראשון, אמר לו אנטיוכוס: "השתחוה לצלם!" - ענה לו הנער - חס ושלום איני משתחוה לצלם. שאל אותו אנטיוכוס: "למה?" - מפני שכך כתוב בתורתנו: "אנוכי ה' אלוקיך", מיד הוציאוהו והרגוהו. הביאו את השני ואמר לו "השתחוה לצלם", אמר לו חס ושלום - אחי לא השתחוה וגם אני לא משתחוה!" אמר לו אנטיוכוס: "למה?" ענה לו הנער שכך כתוב בתורה: "לא יהיה לך אלוקים אחרים על פני". מיד גזר אנטיוכוס שיהרגו אותו - והרגוהו.

הוציאו את השלישי ואנטיוכוס אמר לו: "השתחוה לצלם!", ענה לו הנער: איני משתחוה, כי כתוב בתורה: כי לא תשתחוה לאל אחר" - מיד הרגו גם אותו.

הביאו את האח הרביעי, ואמר גם הוא, כתוב בתורה: "זובח לאלוקים יחרם"-
וכן כתוב-"לא תשתחוה לאלוהיהם"- גזר עליו אנטיוכוס והרגוהו.
הוציאו את הבן החמישי, ואף הוא ענה לאנטיוכוס כשאר אחיו בדברי הפסוק:
כתוב בתורתנו "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד"- מיד ציווה אנטיוכוס
שיהרגו גם אותו.

הוציאו את הבן השישי, וגם אותו ציווה אנטיוכוס שישתחוה לפסל, ענה הנער
בתורתנו כתוב: "כי ה' אלקיך בקרבך קל גדול ונורא"- וכן כתוב "וידעת היום
והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת איו
עוד", וגם אותו הרג אנטיוכוס.

אז הביאו לפני אנטיוכוס את הבן השביעי, שהיה האח הקטן מכולם- ובסך הכל
היה בן שנתיים וחצי, אמר לו אנטיוכוס: "בני השתחוה לצלם!" ענה התינוק-חס
ושלום, אמר לו

אנטיוכוס: "למה?" השיב הילד: הנה כבר אחי אמר לך שכתוב בתורתנו: "וידעת
היו והשיבות אל לבבך, כי ה' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין
עוד"- ולא

עוד אלא שנשבענו לאלקינו שאין אנחנו מחליפים אותו באל אחר, שנאמר: "את
ה' האמרת היום", וכשם שאנחנו נשבענו לו, כך נשבע ה' לנו שלא יחליף אותנו
בעם אחר,

שנאמר: "וה' האמירך היום". אמר לו אנטיוכוס: "האחים שלך היו גדולים אבל
אתה קטן, אם תשתחוה לצלם- אתן לך כל מה שתבקש", אבל התינוק האמיץ
לא התפתה, וענה לאנטיוכוס: "ה' ימלוך לעולם ועד", לא אשתחוה לאליל שלך
כי ה' הוא מלך מלכי המלכים.

התביש אנטיוכוס שאנשים יאמר שתינוק בן שנתיים וחצי נצח אותו, ולכן ניסה
עוד פעם אחת ואמר לילד: "תסתכל ילד- האחים שלך הרוגים לפניך- לא כדאי
לך להיות כמוהם. הנה אני אזרוק את הטבעת שלי על הרצפה מול הצלם,
ואתה תרים אותה- כדי שכל האנשים ידעו ששמעת בקולי". ענה לו הילד
החכם: "חבל עליך אנטיוכוס- אם אתה מפחד ממה שיאמרו עליך בני אדם, איך

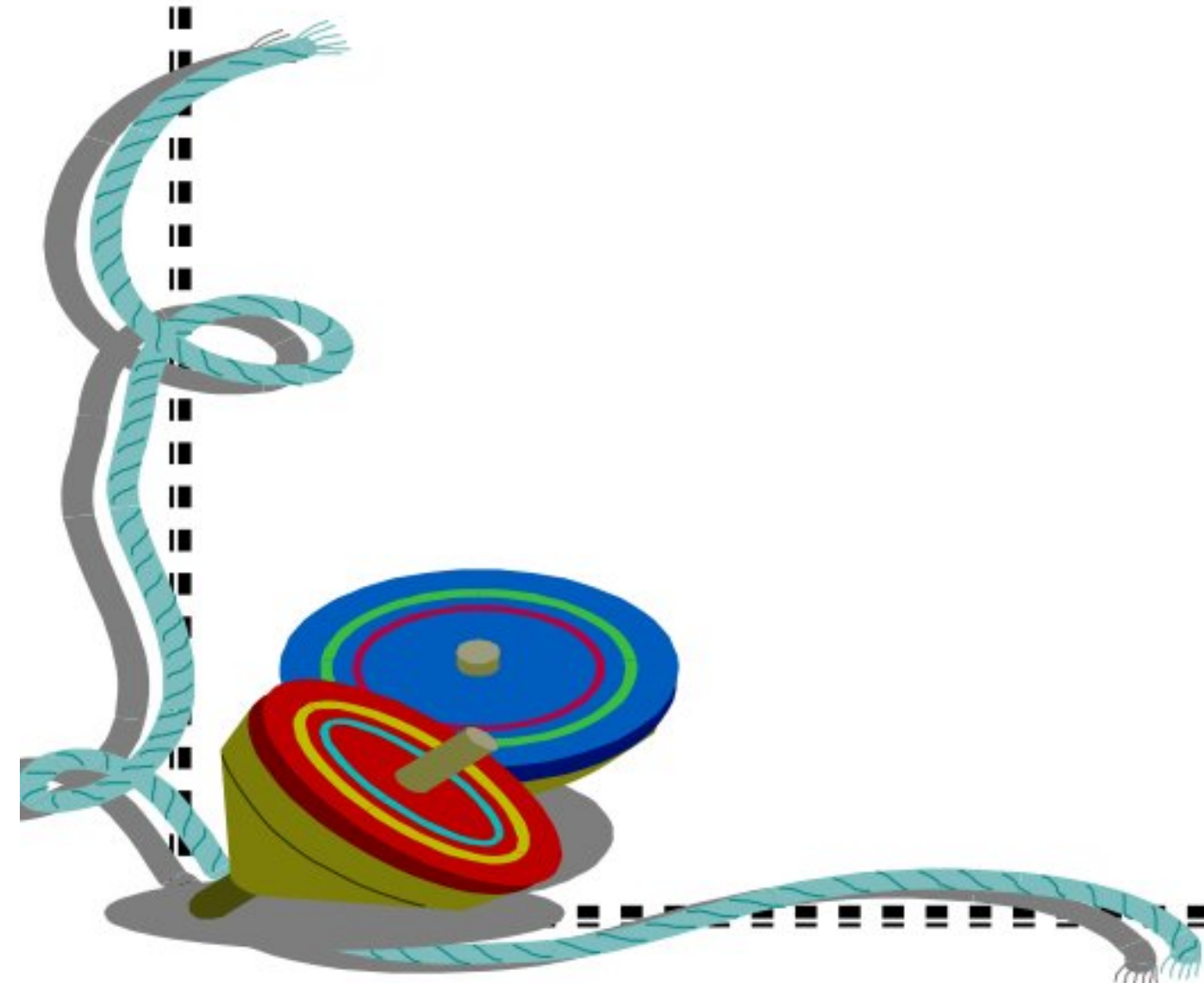

תרצה שאני לא אפחד ממלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שברא את העולם.

כעס אנטיוכוס ואמר: "תהרגו גם את הילד הקטן"- מיד הוציאו אותו החיילים והרגוהו.

אמרה האמא של הילדים הצדיקים לחיליו של אנטיוכוס, תנו לי בבקשה את הבן שלי כי אני רוצה לתת לו נשיקה. הסכימו החיילים ונתנו לה אותו. אז אמרה האשה: "אשריכם בנים צדיקים שזכיתי להקריב אתכם על קידוש ה'". ואף היא עלתה לגג נפלה ומתה.

יצאה בת קול מן השמים ואמרה: "אם הבנים שמחה", ויש לה ולהם חלק לעולם הבא עם הצדיקים בגן-עדן.

סיפור נס פך השמן

השלימו את סיפור נס פך השמן בעזרת מילים מהמאגר:

זה קרה לפני כ- _____ שנה. אנטיוכוס שהיה _____

_____ כבש את ארץ-ישראל ואת _____.

כל היהודים היו צריכים להיות כמו _____. היו אנשים

שרצו להיות כמו היוונים, קראו להם _____.

בשראה מתתיהו שיש יהודים המסכימים לבנות מזבח לפסל,

הוא _____ להרים עם _____ בניו. הם החליטו לצאת למלחמה. הצבא

שהם הקימו נקרא _____.

קרה נס, והמכבים הצליחו לנצח את היוונים _____ . אבל בשיהודה המכבי נכנס

לבית המקדש הוא היה _____ כי בית המקדש היה _____ וגם

מנורת בית המקדש _____ . עד שיהודה המכבי מצא פך _____

_____ . והנה, קרה נס גדול, ומעט השמן בפר הקטן הספיק ל_____ ימים.

לכן, מאז ועד היום, אנו חוגגים את חג החנכה במשך שמונה _____, מדליקים

חנכיה כמו שפעם הדליקו מנורה בבית _____ ואוכלים ספגניות ספוגיות

ב_____ לזכר _____ פך השמן.

תרמילון מלים

יוון / מלך / עצוב / מאוד / ימים / היוונים / ברח / צבא / המכבים /

החוקים / הרוס / ירושלים / היתה / שמונה / חמשת / המקדש / שמן / נס /

מתיונים / אלפים / הרוסה / קטן / שמן.

תפזרת - סיפורו של חנכה

פ	ט	צ	ת	פ	ה	ג	ר	ס	א	ל
י	ה	ו	ד	ה	ה	כ	ב	י	א	ס
ל	ח	ג	ה	ח	נ	ו	כ	ה	ו	ה
ש	ד	ק	מ	ה	ת	י	ב	י	כ	ע
ה	ש	י	ו	ו	נ	י	מ	ו	ו	א
ג	ב	מ	ר	ל	ת	ו	י	מ	כ	מ
י	ת	ז	י	א	ד	ט	א	א	ח	ת
ב	ג	ח	ד	ת	נ	ח	נ	ד	ה	י
ו	א	צ	ו	א	ד	נ	ו	פ	ר	ת
ר	י	ר	ו	ש	ל	י	מ	ט	ו	י
י	ה	ח	ה	ד	פ	כ	ש	מ	נ	ה
מ	ו	ד	י	ע	י	נ	ח	ד	מ	ו

תקמילון: אנטיוכוס, לימוד תורה, חשמונאים, יונים, גזרות, בית
המקדש, מודיעין, ירושלים, שבת, פך שקן, חג הסנופה, גיבורים,
יהודה הסכבי, מתיתיהו, מנורה, יום אחד, ארץ ישראל.

**גני ילדים
ותלמוד תורה**

בני תורה "חניכי הישיבות" עפולה
ע"ש הצדיק האור החיים הקדוש זיע"א

